EEN LOKAAL ALCOHOL- EN DRUGBELEID

SCHAKEL JEZELF IN!

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

Onderwijs

Sectorbrochure

VAD vzw - Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen

Tekst
Ilse Bernaert, Hilde Kinable (VAD-stafmedewerkers)

Layout
Folio, Marijke Deweerdt, Brugge

Druk
Sint-Joris, Merendree

Verantwoordelijke uitgever
VADvzw, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen
S. Ansoms, E. Tollenaerestraat 15, 1020 Brussel

Wettelijk depotnummer
D/2004/6030/06

EEN LOKAAL ALCOHOL- EN DRUGBELEID
SCHAKEL JEZELF IN!

VAD
www.vad.be

DE DRUGLIJN
078-15-10-20
www.druglijn.be

Deze brochure maakt deel uit van de reeks 'Een lokaal alcohol- en drugbeleid. Schakel jezelf in!' | 'Schakel jezelf in' is een samenwerkingsproject tussen VAD, de preventiewerkers verbonden aan de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) en de provinciale preventieplatforms, ondersteund door de verschillende sectoren. | De DrugLijn is een initiatief van VADvzw. | VADvzw wordt gefinancierd door de Vlaamse Overheid.

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

EEN LOKAAL
ALCOHOL-
EN DRUGBELEID

SCHAKEL
JEZELF IN!

Onderwijs

Sectorbrochure

INHOUD

Intro

Deze brochure richt zich in de eerste plaats tot leerkrachten, schooldirecties, Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB)... en tot beleidsmakers in deze sector. We richten ons tot het basis-, het secundair, het hoger onderwijs en tot alle onderwijsrichtingen en -netten. Voor hen is er – op Vlaams niveau– een expliciet aanbod rond alcohol en drugs uitgewerkt (visie, vorming en ondersteuning, materiaal...).
Ook de voortrekker van een lokaal alcohol- en drugoverleg zal aan deze brochure een handige leidraad hebben.

Deze brochure biedt de lezer een zicht op de mogelijkheden om in en tussen sectoren rond alcohol en drugs te werken. Zij verduidelijkt de rol die de sector kan spelen in een lokaal alcohol- en drugbeleid, geeft met andere woorden aan waarom het voor haar interessant is om hieraan deel te nemen. Ze toont ook aan hoe men in de eigen sector een alcohol- en drugbeleid vorm kan geven en hoe men rond het thema alcohol en drugs intersectoraal kan samenwerken.

Enkele opmerkingen zijn hier op hun plaats.
(1) We willen er hier op wijzen dat deze brochure deel uitmaakt van een reeks publicaties over een lokaal alcohol- en drugbeleid. Ook voor andere sectoren (met name werk, jeugdwerk, sport, uitgaansleven, welzijnswerk, sociaal-cultureel werk, politie, gezondheidssector en gemeente) is er een brochure uitgewerkt. We beperken ons in deze brochure tot de rol van het onderwijs, wat dus niet betekent dat andere sectoren geen rol te spelen hebben.
(2) Wanneer we in deze brochure spreken over drugs, bedoelen we zowel alcohol en psychoactieve geneesmiddelen als illegale drugs en gokken.

1. Een lokaal alcohol- en drugbeleid en het onderwijs

1.1 Een lokaal alcohol- en drugbeleid[1]

Alcohol en drugs zijn niet weg te denken uit onze samenleving. Zowel bij de overheid als bij de bevolking leeft bezorgdheid over het gebruik van alcohol en drugs en de problemen die hieruit voortvloeien. Een lokaal alcohol- en drugbeleid kan een aantal van deze bezorgdheden wegnemen door er een passend antwoord op te formuleren, niet dramatiserend, maar ook niet bagatelliserend. De doelstellingen van dit beleid zijn onder meer de bevolking, jong én oud, deskundiger te maken in het omgaan met middelen(gebruik). Afhankelijk van het product, de omstandigheden, de leeftijd en andere kenmerken van de gebruiker kunnen die doelstellingen dan gedifferentieerd worden van 'aanmoedigen van niet-gebruik', 'uitstellen van experimenteergedrag', 'verantwoord gebruik' tot 'vroegtijdig ingrijpen' en 'schade beperken'. Verder beoogt men ook dat er hulp wordt geboden bij problemen die voortkomen uit gebruik, en dat er adequaat wordt opgetreden als de grenzen van de openbare orde, gezondheid en veiligheid worden overschreden.

Een lokaal alcohol- en drugbeleid kent vier niveaus:

- een welzijnsbevorderend beleid op het vlak van tewerkstelling, onderwijs, huisvesting...;
- een preventiebeleid dat gedragen wordt door alle maatschappelijke sectoren;
- een hulpverleningsbeleid met een gedifferentieerd en goed bereikbaar hulpverleningsaanbod;
- een repressief beleid dat instaat voor controle, wetshandhaving, vervolging en bestraffing.

Het welzijnsbevorderend beleid vormt daarbij het draagvlak voor de drie andere niveaus. In een lokaal alcohol- en drugbeleid is er gelijke aandacht voor de vier niveaus. Met andere woorden: een bepaald niveau wordt niet ingeschakeld omdat het andere heeft 'gefaald'. Integendeel, de vier verschillende niveaus zijn onlosmakelijk verweven.

Een lokaal alcohol- en drugbeleid is een zaak van iedereen: het gezin, de wijk, het jeugdhuis, de school, de sportclub, het bedrijf... iedereen krijgt met gebruik en/of misbruik van

[1] In de publicatie 'Een lokaal alcohol- en drugbeleid: een globale kijk' werken we de visie op een lokaal alcohol- en drugbeleid verder uit.

alcohol en drugs te maken. Een lokaal beleid kan daarom niet door één instantie of sector worden uitgetekend. Alle sectoren moeten erbij betrokken worden. Enkel op die manier kan er een alcohol- en drugbeleid op maat van iedereen tot stand komen en is een breed draagvlak voor de gemaakte keuzes verzekerd.

1.2 Meerwaarde van een lokaal alcohol- en drugbeleid

In een lokaal alcohol- en drugbeleid worden de verschillende maatschappelijke sectoren samengebracht om eigen initiatieven en werkingen op elkaar af te stemmen en te versterken. Het lokaal overleg biedt een aantal voordelen die afzonderlijke sectoren of diensten op zichzelf nooit kunnen realiseren. Zo kunnen bepaalde doelgroepen die via verschillende sectoren en diensten worden bereikt (bijvoorbeeld jongeren via de school, het jeugdwerk, de ouders, de buurtwerking...) op een op elkaar afgestemde en gevarieerde manier worden aangesproken met gelijkgestemde boodschappen. Het lokaal overleg kan de vele initiatieven en diensten die zich rond de alcohol- en drugthematiek profileren op een kritische en overzichtelijke manier in kaart brengen voor de lokale intermediairen. Daarnaast biedt het lokaal overleg een aantal mogelijkheden om een planmatige aanpak te stimuleren en om continuïteit in het globale beleid in te bouwen. In een lokaal alcohol- en drugbeleid kan de gemeente als lokale overheid een belangrijke stimulerende en ondersteunende rol spelen. Dankzij ondersteuning door de gemeente (mandaat, financiën, menskracht) kunnen alle partners op een evenwaardige manier worden aangesproken om het lokale overleg een continu karakter te geven.

1.3 De school als vindplaats van jongeren

Hoewel jongeren niet de enige gebruikers van alcohol en drugs zijn, vormen zij toch een belangrijke doelgroep. Deze jongeren kan men het gemakkelijkst bereiken in de scholen. Daarom is het van belang dat, wanneer een lokaal alcohol- en drugoverleg tot een beleidsvisie komt, ook de scholen die visie mee ontwikkelen en hanteren.

1.4 Een stimulans voor de scholen

Het betrekken van de scholen bij een lokaal alcohol- en drugoverleg kan ze bovendien aanzetten om werk te maken van een eigen preventiebeleid. Het kan een ondersteuning betekenen, zowel voor scholen die reeds langer op dit vlak een initiatief wilden nemen, maar een extra stimulans nodig hadden, als in het kader van opvolging en evaluatie van het gekozen beleid van die scholen die reeds langer hierrond werken.

1.5 Lokaal scholenoverleg

Bovendien kan het overleg een aanzet geven tot het organiseren van een lokaal scholenoverleg omtrent de alcohol- en drugthematiek zonder dat één van de scholen hiertoe zelf het initiatief hoeft te nemen. Het is immers praktisch niet altijd mogelijk dat alle scholen een vertegenwoordiging in het lokaal alcohol- en drugoverleg krijgen, zodat overleg tussen scholen onderling noodzakelijk wordt. In grotere gemeenten kan men er voor kiezen dat de voorzitter het scholenoverleg vertegenwoordigt in het lokaal alcohol- en drugoverleg.

2. Een alcohol- en drugbeleid in het onderwijs

2.1 Wat kan preventie van alcohol- en drugproblemen in het onderwijs betekenen?

2.1.1 De rol van de school in de alcohol- en drugthematiek

Omdat het onderwijs bijna alle jongeren bereikt en schoolgaan een belangrijk deel uitmaakt van het leven van jongeren, mag het niet verwonderen dat de school beschouwd wordt als de plaats bij uitstek om jonge mensen te informeren over alcohol en andere drugs en om op die manier problematisch gedrag te voorkomen.

Met de invoering van de eindtermen inzake gezondheidseducatie is het preventief werken aan gezondheid een heel concrete opdracht voor de school.

In het secundair onderwijs komt gezondheidseducatie, met een onderdeel genots- en geneesmiddelen, als vakoverschrijdend thema expliciet aan bod. In het lager onderwijs maken de ontwikkelingsdoelen en eindtermen gezondheidseducatie deel uit van het leergebied wereldoriëntatie en voor een deel van lichamelijke opvoeding. Ook binnen het leergebiedoverschrijdende thema sociale vaardigheden worden belangrijke accenten in verband met gezondheidseducatie gelegd.

2.1.2 Preventie in het basisonderwijs

2.1.2.1 Algemene gezondheidseducatie als basis voor drugpreventie in het secundair onderwijs

Recent Vlaams onderzoek[2] leert ons dat jongeren die nadenken over hun rookgedrag en een stap zetten naar een gezonde levensstijl door te stoppen met roken, deze stap ook zetten voor cannabisgebruik. Vertaald naar preventie betekent dit dat tabakspreventie een belangrijke preventieve invloed heeft op cannabisgebruik.

Of nog: werken rond algemene gezondheidsthema's heeft een effect op het gebruik van drugs.

[2] Bernaert, I. & Kinable, H. (2003). *Over jongeren en middelengebruik: de cijfers ontcijferd. Krijtlijnen voor preventie in het onderwijs*. VAD: Brussel.

Alles wat in het basisonderwijs gebeurt rond algemene gezondheidseducatie vormt dan ook een heel belangrijke basis voor drugpreventie in het secundair onderwijs.

2.1.2.2 Leefwereld van het kind

Kinderen worden reeds op jonge leeftijd geconfronteerd met alcohol- en ander druggebruik: via televisie en andere media, via populaire popgroepen, of via broers, zussen of ouders die mogelijk drinken of roken. Voor de kinderen zelf zijn alcohol en tabak zeker niet de belangrijkste genotsmiddelen. Cannabis en andere illegale drugs maken bij de meeste kinderen helemaal geen deel uit van hun leefwereld. Televisie, computerspelletjes, gameboy's, snoep... zijn nog steeds de toppers. In de basisschool moet het gezondheidsperspectief primeren, met nadruk op sociale en persoonlijke vaardigheden, gezondheidspromotie en het werken rond gedrag vanuit de leefwereld van het kind.

Vanaf de derde graad bezitten kinderen de noodzakelijke cognitieve mogelijkheden en ervaringen om te begrijpen wat sociale invloed betekent en om informatie over drugs te vatten. Bij de oudste leerlingen kan de drugthematiek dus mogelijk besproken worden. Wel is het af te raden om een gedetailleerde beschrijving te geven van alle mogelijke drugs. Alcohol en tabak komen het meest voor in hun leefwereld. Bovendien zullen ze in de nabije toekomst voor die genotsmiddelen de keuze moeten maken om ze al dan niet te gebruiken. Zij verdienen dan ook de voorkeur.
Gezien het uitstellen van het experimenteergedrag (het verhogen van de beginleeftijd) fundamenteel is om probleemgebruik op latere leeftijd te voorkomen, vormen de 10/11- tot 12-jarigen een belangrijke doelgroep voor alcohol- en tabakspreventie.
De confrontatie met cannabis en andere illegale drugs ligt verder in de toekomst.

2.1.2.3 Basisprincipes voor drugpreventie in de basisschool

In de brochure 'Basisprincipes voor drugpreventie in de basisschool' (meer info over deze publicatie: zie 2.2.3.1) worden zes kernpunten op een rij geplaatst: preventie sluit aan bij de psychologische mogelijkheden en de leefwereld van kinderen; preventie impliceert doelstellingen op verschillende niveaus: kennis, attitudes en vaardigheden; bij preventief werken in de klas is de leerkracht de spil van het pedagogisch proces; het pedagogisch beleid is het fundament voor preventie; preventie stopt niet bij de klasdeur; preventie stopt niet bij de schoolpoort. Als school kan men nagaan in welke mate deze zes principes aansluiten bij de visie van de school en hoe men ze kan invullen.

Op basis van de stellingname die de school tegenover elk principe heeft, kan een onderbouwde keuze gemaakt worden voor (een) welbepaald (onderdeel van) didactisch materiaal dat het best beantwoordt aan de visie van de school op drugpreventie.
Het hele schoolteam bij dit proces betrekken zorgt ervoor dat de invulling die preventie op school krijgt ook door iedereen gedragen wordt, wat de implementatie in het dagdagelijkse schoolgebeuren sterk bevordert.
Het opnemen van de keuzes en werkwijzen in het schoolwerkplan zorgt ervoor dat drugpreventie – of meer algemeen: gezondheidseducatie – optimaal aansluit bij het pedagogisch project van de school.

2.1.2.4 Partners in de klas

Omdat leerkrachten zich vaak niet deskundig voelen om met hun leerlingen over (middelen)gebruik te praten, doen ze een beroep op externen: het CLB, politie, ex-verslaafden...
Enkele bemerkingen zijn hier noodzakelijk:
Politie in de klas, het bezoek aan een gedetineerde druggebruiker of het werken met getuigenissen van ex-verslaafden is op jonge leeftijd zuivere afschrikking, en dat werkt niet. Ook het EMCDDA (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction) is deze mening toegedaan. [3]

Bovendien leidt de bijdrage van politie in preventieprogramma's mogelijk tot rolverwarring: een educatieve rol valt niet te rijmen met de opdracht van de politie om te zorgen voor een duidelijke en herkenbare normstelling. De leerkracht is beter geplaatst om in een open sfeer risico's en problemen bespreekbaar te maken. Voor politiemensen is dit niet wenselijk.

Bij preventieactiviteiten vervult de leerkracht een heel belangrijke rol: hij/zij is continu aanwezig en door dit intensieve dagelijkse contact fungeert hij/zij als vertrouwensfiguur voor de leerling. De leerkracht kan een positief, vertrouwelijk klimaat creëren, wat het fundament vormt voor de ontwikkeling van attitudes en vaardigheden. Bovendien kan de leerkracht vanuit zijn/haar vertrouwelijke positie ook sneller en beter signalen opvangen van mogelijke gevoeligheden of problemen.

[2] Burkhart, G. (2002). *Drugspreventie op scholen in de E.U. In: Nieuwsbrief: Drugs in beeld. Nr. September-oktober 2002.* Europees waarnemingscentrum voor drugs en Drugverslaving.

Belangrijk is dat de leerkracht weet waar hij/zij terechtkan voor preventiemateriaal en vorming voor het basisonderwijs (onder andere www.leefsleutels.be en www.desleutel.be) en dat hij/zij doorheen het proces een beroep kan doen op preventiewerkers, (externe) begeleiding, medewerkers van het CLB... (Meer info over ondersteuning en achtergrondmateriaal: zie 2.2)

Een voorbeeld uit de praktijk

Leerkracht x geeft les in het in het zesde leerjaar. Zij weet dat de overgang van het laatste jaar basisschool naar het secundair onderwijs een grote stap is voor haar leerlingen én hun ouders. Het kind stapt uit een beschermde omgeving richting onzekerheid, nieuwe ervaringen, confrontatie met oudere leerlingen en hun leefwereld, met alcoholgebruik, roken... . In dit kader organiseert zij elk jaar het project 'op weg naar het middelbaar'. Onderdeel van dit project is een ouderavond productinformatie die zij samen met de lokale preventiewerker Y opneemt. Leerkracht X verwoordt hier de bezorgdheden van de ouders en preventiewerker Y licht de meest gebruikte drugs toe en reikt de ouders handvatten aan om met hun kinderen over het thema te spreken.

2.1.3 Preventie in het secundair onderwijs

2.1.3.1 Drugbeleid Op School (DOS) als antwoord

De periode waarin jongeren op de secundaire school vertoeven is de periode bij uitstek waarin zij zelf of via vrienden, familie of media ervaring opdoen met alcohol en andere drugs.
Scholen worden dan ook geconfronteerd met vragen van jongeren over (problemen ten gevolge van) middelengebruik. Een preventiebeleid laat de school toe haar standpunt tegenover de alcohol- en drugthematiek duidelijk te maken en gericht op te treden bij probleemgedrag van leerlingen ten gevolge van middelengebruik.

Een efficient drugbeleid, uitgetekend door een werkgroep waaraan alle betrokkenen (directie, leerkrachten, CLB...) participeren, steunt op drie pijlers:

Eerste pijler: plan

De school tekent een drugplan uit waarin de grenzen van wat aanvaardbaar gedrag is worden vastgelegd. Ze bepaalt haar houding tegenover middelengebruik op school en bij schoolse activiteiten, gebruik aan de schoolpoort en buiten de school. Regels worden pas duidelijk als ze geconcretiseerd worden voor de verschillende middelen (legale en illegale) en voor verschillende situaties.

Vanzelfsprekend komt hierbij niet alleen het middelengebruik van de leerlingen, maar ook van de schoolstaf, bezoekers… aan bod. De regels, ieders taak in het naleven en opvolgen van deze regels en mogelijke sancties bij regelovertreding worden omschreven en opgenomen in het schoolreglement. Duidelijke communicatie van deze regelgeving naar alle betrokkenen is in dit kader essentieel.

Tweede pijler: opvoeding

Jongeren leren omgaan (zie ook 1.1) met alcohol en andere drugs behoort tot de pedagogische opdracht van de school (zie ook 2.1.1).
Evaluatiestudies tonen aan dat effectieve preventie in het onderwijs gebaseerd is op volgende elementen:

- interactief werken;
- persoonlijke vaardigheden: jongeren weerbaar maken tegen actieve en indirecte sociale druk om middelen te gebruiken;
- jongeren sociale vaardigheden aanreiken;
- kennis en houding: jongeren doen nadenken over de heersende normen over middelengebruik; de ideeën die leerlingen hebben over het middelengebruik van leeftijdgenoten en volwassenen bijsturen.

Ook de school als leefomgeving is een belangrijke buffer voor druggebruik. Er is een duidelijk verband tussen sfeer op school en middelengebruik: leerlingen die een goede schoolsfeer en een goede relatie met leerkrachten rapporteren, gebruiken minder legale en illegale middelen (Leerlingenbevraging VAD, 2002)[4].

Derde pijler: interventie

De derde pijler betreft individugericht optreden bij probleemgedrag van leerlingen ten gevolge van druggebruik. Begeleiding mag niet uitgesteld worden tot het probleem onoverzichtelijk is geworden. Hoe vroeger men ingrijpt, hoe meer kans op herstel van het functioneren en het welbevinden.
Een interventiesysteem bevat een scenario met duidelijke taakomschrijvingen in verband met signaleren, begeleiden en eventueel doorverwijzen van de leerling. Het klaart uit wanneer en hoe de leerlingbegeleider, het CLB, de ouders en indien aangewezen externe hulpverlening betrokken worden.

[4] Meer informatie: Bernaert, I. & Kinable, H. (2003). *Over jongeren en middelengebruik: de cijfers ontcijferd. Krijtlijnen voor preventie in het onderwijs.* VAD: Brussel.

2.1.3.2 Partners van een DOS

Naast de schoolgebonden partners van een DOS (de ouders, het CLB...) werkt de secundaire school ook vaak samen met hulpverleningsinstanties in de gemeente (CGG...), met (stedelijke) preventiewerkers enzovoort. Soms slaan verscheidene scholen uit eenzelfde regio de handen in elkaar om gemeenschappelijke initiatieven op touw te zetten of ervaringen uit te wisselen.

Een voorbeeld uit de praktijk
School X werkt voor de pijler interventie samen met het regionaal Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG). Wanneer leerling Y minder goed functioneert op school en leerkracht Z vermoedt dat er mogelijk een probleem schuilt achter het gedrag van leerling Y, signaleert leerkracht Z dit aan de leerlingbegeleider. Hij gaat dan een open gesprek aan met leerling Y. Wanneer blijkt dat de leerling toch op vrij regelmatige basis drugs gebruikt, probeert de leerlingbegeleider de leerling te motiveren tot deelname aan de 'peergroep', georganiseerd door het CGG. De groepswerking omvat zes woensdagnamiddagen, waarbij de groep discussieert en reflecteert over drugs, druggebruik, motieven voor druggebruik, gevolgen van gebruik…. Bovendien worden bij het verkennend en het afsluitend evaluatiegesprek de ouders van de jongere betrokken. Indien aangewezen wordt de verdere opvolging van de leerling nadien besproken met de leerlingbegeleider.

Er bestaat ook vaak een samenwerkingsverband tussen de school en de lokale politiediensten. De politie heeft als opdracht te zorgen voor een duidelijke en herkenbare normstelling, en in die zin kan ze een aantal opdrachten opnemen: uitleggen van het vervolgingsbeleid, aanpak van drugdealen aan de schoolpoort door zichtbare patrouilles in de schoolomgeving, controleren van spijbelaars...
De school schakelt de politie echter ook soms in om met drughonden het gebruik (en/of bezit) bij leerlingen te controleren. Al gebeurt dit vanuit een terechte bekommernis, toch pleiten wij voor enige terughoudendheid: drughonden op school zijn niet onmiddellijk probleemoplossend. Enerzijds garandeert controle door politie en drughonden geen zekerheid over gebruik en/of bezit van drugs (controle is slechts een momentopname), anderzijds wordt hierdoor vaak de vertrouwensband met de school (in de persoon van de leerkracht en leerlingenbegeleider) uitgeschakeld. Het is aan te raden om drugkwesties op school aan te pakken zoals ander regelovertredend gedrag (bijvoorbeeld spijbelen), met aandacht natuurlijk voor het wettelijk kader.
Het spreekt voor zich dat een lokaal alcohol- en drugoverleg een platform biedt voor contacten, samenwerkingsverbanden en afspraken tussen scholen en andere diensten of organisaties.

2.1.4 Preventie in het hoger onderwijs

2.1.4.1 Een beleid op maat van de hogeschoolstudent

Preventie stopt niet aan het einde van het secundair onderwijs.
Tijdens hun studieloopbaan zitten studenten vaak in een woelige overgang naar volwassenheid, waarbij ze geconfronteerd worden met allerlei uitdagingen en mogelijkheden. Doorheen dit proces leren ze zelfstandig keuzes te maken. Eén van deze keuzes betreft het gebruik van alcohol en andere drugs.

Door een duidelijk standpunt in te nemen omtrent de drugthematiek en een alcohol- en drugbeleid te ontwikkelen – bestaande uit een geheel van maatregelen en initiatieven om problemen ten gevolge van druggebruik te voorkomen of er gepast op te reageren (zie ook 2.1.3.1) – creëert de hogeschool of universiteit een stimulerende, ondersteunende studie- en leefomgeving met respect voor de autonomie van de (veelal) meerderjarige student.

2.1.4.2 Toekomstige intermediairen

Studenten kritisch leren omgaan met alcohol en andere drugs en problemen ten gevolge van gebruik voorkomen, is niet de enige invalshoek van waaruit studenten kunnen benaderd worden. Studenten zijn niet alleen mogelijke middelengebruikers, zij zijn tevens toekomstige intermediairen die een belangrijke preventieve of hulpverlenende rol kunnen opnemen. Studenten zijn immers toekomstige werknemers of werkgevers die een invloed zullen hebben in verschillende sectoren: als leerkracht, opvoeder, manager...
Het is dan ook belangrijk dat het thema 'omgaan met de alcohol- en drugthematiek op de werkplek' een vaste plaats krijgt in de opleiding.

2.1.4.3 Partners

Belangrijke partner van het hoger onderwijs zijn de sociale voorzieningen. De sociale voorzieningen zijn erop gericht om de studenten die daar nood aan hebben, te ondersteunen en/of te begeleiden.
Anderzijds zijn ook de studenten partners in het beleid. Op Vlaams niveau is de studentenparticipatie vastgelegd in het decreet houdende subsidiëring van studenten- en leerlingenkoepelverenigingen, een stimulans om de werking en de impact van de studenten op het Vlaamse hoger onderwijsbeleid te versterken.
Maar ook de horeca en vrijetijdssector kunnen een partner zijn bij preventieactiviteiten naar de studenten.

Een voorbeeld uit de praktijk
Naar aanleiding van een urgentietussenkomst met de MUG bij een studentendoop in stad X, beslist de directie van de hogescholen in stad X een overleg op te zetten met de studentenverenigingen, de sociale voorzieningen, een regionale preventiewerker en de horecacoach van de stad. Centrale doelstelling is het uitwerken van een procedure om excessief drankgebruik tijdens studentikoze activiteiten te beperken (onder andere minstens toezicht door één nuchtere persoon) en het opstellen van een protocol over wat men moet doen bij een (medisch) noodgeval.

2.2 Vorming, ondersteuning en achtergrondinformatie

2.2.1 Ondersteuning van een drugpreventiebeleid op school

Een VAD-werkgroep ontwikkelde het concept 'Drugbeleid Op School' (DOS) (zie ook 2.1.3.1), dat vertaald werd in een aantal praktische publicaties die een leidraad vormen bij het uitwerken van een drugbeleid op school. U vindt meer informatie over deze publicaties bij 'voorlichtingsmateriaal en achtergrondinformatie' (zie ook 2.2.3).
Voor het implementeren van een alcohol- en drugbeleid kan men bovendien een beroep doen op een netwerk van preventiewerkers en -diensten. Er zijn de regionale preventiewerkers verbonden aan de Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG). Zij zijn verspreid over de vijf Vlaamse provincies en Brussel en vormen een hecht netwerk voor wat betreft de implementatie van preventieconcepten en de deskundigheidsbevordering van sleutelfiguren in de verschillende maatschappelijke sectoren.
Daarnaast zijn er nog heel wat andere preventiewerkers actief: in het kader van veiligheidscontracten, vanuit gemeentelijke en stedelijke overheden... Overleg en afstemming

tussen deze verschillende preventiewerkers wordt georganiseerd op het niveau van de provinciaal verantwoordelijken van de preventieplatforms (PPP) (zie lijst achteraan).

2.2.2 Vormingen

Regionaal aanbod

Er is een uitgebreid regionaal aanbod naar de onderwijssector. Informatie hierover kan u opvragen bij de preventiewerkers verbonden aan de Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) en bij de provinciaal verantwoordelijken van de preventieplatforms (PPP) (zie lijst achteraan).

Vormingsaanbod VAD: Werkwijze®

Werkwijze® is het vormingsaanbod over alcohol en andere drugs, georganiseerd door VAD en gericht op al wie werkzaam is in de sector: preventiewerkers, hulpverleners en 'sleutelfiguren' uit de maatschappelijke sectoren (leerkracht, CLB-medewerker...). Meer info: www.vad.be/werkwijzer

Tweemaal per jaar bevat het tijdschrift van VAD, de VAD-berichten, een vormingskatern waarin alle vormingen die VAD organiseert, zijn opgenomen. U kan zich gratis abonneren op de VAD-berichten via T 02 423 03 33.

2.2.3 Voorlichtingsmateriaal en achtergrondinformatie

2.2.3.1 Materiaal

Brochure: Basisprincipes voor drugpreventie in de basisschool

VAD ontwikkelde de brochure 'Basisprincipes voor drugpreventie in de basisschool'. Het is een wegwijzer voor schoolbegeleiders, preventiewerkers en CLB-medewerkers die een begeleidende rol opnemen ten aanzien van de basisschool. Het document behandelt volgende kernvragen: 'Drugpreventie in de basisschool: is dat niet te vroeg?' , 'Welke invulling kan men geven aan drugpreventie in het basisonderwijs?', 'Welke pakketten zijn er op de markt en hoe weet je wat de pakketten waard zijn?'.
VAD, 1999

Brochure: Juridische handvatten voor het omgaan met drugproblemen op school

Deze brochure biedt juridische achtergrondinformatie voor schooldirecties, leerkrachten, preventiewerkers, CLB-medewerkers, schoolbegeleiders... om zowel preventief als bij confrontatie met alcohol- en andere drugproblemen op school effectief op te treden. Verder kan deze brochure ook een aanzet zijn om het lokaal overleg tussen scholen, politie en justitie te optimaliseren. De volgende thema's komen onder meer aan bod: het schoolreglement (orde- en tuchtsancties, mogelijkheden van begeleidingscontracten), rechten en plichten van het schoolpersoneel, relatie tussen school en politie.
VAD, 2000

Enquête: De leerlingenbevraging

In de voorbije jaren hebben al heel wat scholen een drugbeleid uitgebouwd, volgens de eigen mogelijkheden en in overeenstemming met de eigenheid van de school. Binnen deze context biedt VAD sinds 1998 – in opdracht van de Vlaamse overheid – alle Vlaamse secundaire scholen de mogelijkheid om een leerlingenbevraging te organiseren. Via de bevraging kan de school te weten komen wat de leerlingen denken over de regels rond middelengebruik, wat ze vinden van de sfeer op school, welke (legale en illegale) middelen ze gebruiken, welke motieven ze hiervoor hebben... VAD giet deze gegevens in een rapport op maat van de school en dit rapport geeft de scholen de mogelijkheid om hun drugbeleid te evalueren en te optimaliseren met behulp van de inbreng van de leerlingen zelf.
Meer info: T 02 423 03 32

Brochure: Over jongeren en middelengebruik: de cijfers ontcijferd. Krijtlijnen voor preventie in het onderwijs

Deze brochure heeft tot doel de cijfergegevens uit de leerlingenbevraging te kaderen en ze te vertalen naar de schoolpraktijk teneinde het rendement van de inzet te verhogen. Na het onder de loep nemen van de cijfers wordt de plaats van enkele middelen, met name alcohol en cannabis, in de leefwereld van de jongere wat meer belicht. In het laatste luik wordt nagegaan op welke manier deze gegevens kunnen helpen om aan goede preventie te doen.
VAD, 2003

Syntheserapport: Bevraging van Vlaamse leerlingen in het kader van een drugbeleid op school

Jaar na jaar bundelt VAD de gegevens van alle scholen die het voorbije schooljaar aan de leerlingenbevraging deelnamen. Dit geeft een beeld van de evolutie in middelengebruik, de motieven voor het (niet) gebruiken van illegale drugs, de vrijetijdsbesteding, de sfeer op de scholen...

Handboek: Drugbeleid op school (DOS)

VAD ontwikkelde het concept 'Drugbeleid Op School (DOS)', evalueerde het en bracht werkinstrumenten en didactisch materiaal uit.

CLB-medewerkers, leerkrachten en coördinatoren van een werkgroep 'drugbeleid op school' vinden in volgende publicaties bruikbare tips en ideeën voor hun begeleiding

- Een Drugbeleid Op School: draaiboek (VAD, 1993)
- Een Drugbeleid Op School: discussietekst (VAD, 1993)
- Een Drugbeleid Op School: begeleidersmap (VAD, 1993)
- Een Drugbeleid Op School onder de loep (VAD, 2000)

Handboek: Drugs op de secundaire school: vormingspakket voor docenten lerarenopleiding secundair onderwijs-groep 1

Dit vormingspakket bereidt toekomstige leerkrachten voor op het omgaan met de alcohol- en drugproblematiek tijdens hun latere loopbaan. Het biedt docenten in de lerarenopleiding de mogelijkheid om op een gestructureerde manier rond deze thematiek te werken. Het thema wordt vanuit verschillende invalshoeken benaderd: drugs en druggebruik (productinfo, motieven voor gebruik...), drugbeleid op school (conceptbespreking, valkuilen, netwerking...), rol van de leerkracht (grenzenstellend en begeleidend optreden, werken rond drugpreventie...). De docent kan in het vormingspakket grasduinen en er die items uitkiezen die voor het eigen vakgebied relevant zijn.

VAD, 2002

Pakket productinfo: Drugs etc.: de vragen, de antwoorden

Dit is een totaalpakket met productinfo over alcohol, cannabis, cocaïne, GHB & ketamine, gokken, heroïne, LSD, medicatie, smartdrugs, speed, vluchtige snuifmiddelen en XTC. Het bevat een cd-rom, fact sheets, folders, didactische fiches en een brochure. Een inleidende tekst schetst de plaats van productinfo binnen preventie.

De cd-rom bevat foto's, teksten en een powerpointsjabloon om zélf, op maat van het publiek, een powerpointpresentatie samen te stellen. De fact sheets bieden vrij exhaustieve productinfo. De folders beperken zich tot basisproductinfo. De didactische fiches zijn een leidraad bij de uitwerking van een presentatie. De brochure biedt achtergrondinfo en gaat daarbij dieper in op cijfergegevens, preventie, hulpverlening, vroeginterventie, harm reduction, wetgeving...

Het totaalpakket is ontwikkeld voor sleutelfiguren in de alcohol- en drugsector. De folders en brochure zijn bedoeld voor het ruime publiek. Ze zijn ook los (zonder cd-rom, fact sheets en didactische fiches) verkrijgbaar.

VAD, 2003

Video: Lindestraat 14. Een vormingsavond voor ouders over druggebruik bij jongeren

De video Lindestraat 14 is de basis voor een vormingsavond voor ouders over druggebruik bij jongeren. Bedoeling is het thema drugs en de bezorgdheid erover bespreekbaar te maken. Ouders krijgen een eerste aanzet over hoe ze met de thematiek in het gezin kunnen omgaan. De ouderavonden richten zich tot ouders van adolescenten die al dan niet met drugs experimenteren.

VAD, 1997

Meer info: T 02 423 03 33 of www.vad.be/documentatie

2.2.3.2 Achtergrondinformatie

VAD-bibliotheek

VAD beschikt over een uitgebreide en gespecialiseerde bibliotheek waar iedereen nationale en internationale tijdschriften en boeken kan consulteren. Boeken kunnen eveneens worden ontleend. De bibliotheek is open op maandag, dinsdag, woensdag en donderdag van 13.30u tot 16.30u.

Meer info: www.vad.be/bibliotheek

De DrugLijn (078 15 10 20)
De DrugLijn, een initiatief van VAD, is de Vlaamse informatielijn waar iedereen terechtkan met vragen over alcohol en andere drugs: elke werkdag van 12u tot 21u en op zaterdag van 15u tot 21u (zon- en feestdagen gesloten), voor zowel het grote publiek als intermediairen.
Meer info: www.druglijn.be

VAD-doorwijsgids
De VAD-doorverwijsgids geeft een overzicht van alle VAD-leden, actief op het vlak van alcohol- en drughulpverlening en -preventie: beknopte info per centrum/dienst. Handig hulpmiddel voor wie efficiënt wil doorverwijzen naar of zelf contact wil opnemen met gespecialiseerde hulpverlening of preventie. De VAD-doorverwijsgids is gratis te verkrijgen via T 02 423 03 33 of on line te raadplegen op www.vad.be/doorverwijsgids

VAD-catalogus
De VAD-catalogus bevat alle VAD-publicaties waaronder verschillende publicaties met algemene achtergrondinformatie. De catalogus is gratis te verkrijgen via T 02 423 03 33 of on line te raadplegen op www.vad.be/documentatie.

VAD-websites
www.vad.be
www.druglijn.be
www.acoolworld.be
'A cool world' is een campagne van VAD/de Druglijn, gericht naar de 12-16-jarige jongeren met als doel het besef aan te wakkeren dat je ook zonder alcohol 'cool' kan zijn. De website is een leuk samenspel van objectieve informatie en humor.
www.gratisdrank.be
'Gratis Drank' is een campagne van VAD/de Druglijn, gericht naar jongvolwassenen (17-25-jarigen) met de boodschap 'sta eens stil bij het eigen drinkgedrag'. De website geeft informatie over alcohol en agressie, alcohol en verkeer, dronkenschap…
Zowel 'A Cool World' als 'Gratis Drank' maken deel uit van de meerjarige sensibiliseringscampagne 'Alcohol. Bekijk het eens nuchter.'
Meer info: www.vad.be/campagnes

2.2.4 Vormings- en ondersteuningsaanbod van andere organisaties

Het is onmogelijk om in deze brochure een volledig overzicht op te nemen van het aanbod aan materiaal, vorming en ondersteuning voor drugpreventie in het Vlaamse onderwijs. We beperken ons tot het verwijzen naar enkele interessante websites en initiatieven.

www.vlaamsbrabant.be
'Drugs in de klas…even slikken': lesmappen 1ste, 2de en 3de graad secundair onderwijs van de provincie Vlaams-Brabant.
'De drugcommissie': interactieve tentoonstelling voor leerlingen 2de en 3de graad secundair onderwijs rond alcohol en drugs.

www.desleutel.be
Unplugged (secundair onderwijs)
Contactsleutels (lager onderwijs)
...

www.leefsleutels.be
Toeka, Miembo (lager onderwijs)
Leefsleutels voor jongeren (secundair onderwijs)
...

www.vig.be
Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie. U kan hier terecht voor meer specifiek materiaal over tabak. De website bevat tevens een inventaris – INVENT – van didactisch materiaal voor gezondheidseducatie.

3. Intersectoraal werken

Niet alleen binnen de eigen sector kan men rond de alcohol- en drugproblematiek werken. Initiatieven met organisaties en diensten uit andere sectoren hebben een meerwaarde. Men kan verschillende doelgroepen tegelijk benaderen, creatieve en verrassende initiatieven zijn mogelijk door het samenkomen van verschillende disciplines, men krijgt een bredere kijk op de problematiek en de mogelijke benaderingswijze, men kan acties realiseren die men alleen niet kan opzetten (omwille van de kosten, gebrek aan de nodige knowhow ...)... Vooraleer men samenwerkt moet men elkaars visie en uitgangspunten kennen. Men moet nagaan of men in dezelfde richting kan en wil gaan (zie reeks publicaties achteraan: 'Een lokaal alcohol- en drugoverleg: van schakels tot ketting').
Ook voor het onderwijs bestaan tal van mogelijkheden om samen te werken met andere sectoren. Enkele concrete voorbeelden, die inspirerend kunnen werken.

Tip : deze praktijkvoorbeelden zijn goede casussen om in een overleg te bespreken.
Volgende vragen kunnen als richtlijnen dienen:

- Welke verschillende partners zijn hierbij betrokken?
- Op welke manier wordt met de partners samengewerkt?
- Welke zijn de sterktes en de zwaktes van dit praktijkvoorbeeld?
- Is dit haalbaar in onze situatie?
- Wat moet het resultaat zijn van de samenwerking/de activiteit?
  Wanneer is de samenwerking/de activiteit geslaagd?
- ...

School A is een school voor deeltijds onderwijs. Elk jaar gaat men via het sociaal secretariaat op zoek naar geschikte stageplaatsen voor de leerlingen. De school heeft het vorige schooljaar een drugbeleid uitgewerkt. De werkgroep heeft beslist om aan het sociaal secretariaat te vragen op zoek te gaan naar bedrijven die ook een alcohol- en drugbeleid hebben of die bereid zijn om het drugbeleid van de school bij de stagiair op te volgen.

School B is een gemeenteschool. De gemeente heeft onlangs beslist om een alcohol- en drugbeleid op te stellen voor al haar personeel. Ook de leerkrachten en het ander personeel van school B vallen onder deze regeling. School B heeft zelf al verschillende jaren ervaring met een drugbeleid voor de leerlingen. De directeur stelt, in naam van het ganse lerarenkorps, aan de gemeentesecretaris voor om het beleidsplan nauw te laten aansluiten bij het drugbeleid voor de leerlingen.

School C is nu twee jaar actief een drugbeleid aan het uitwerken. Tijdens het eerste jaar heeft men werk gemaakt van een duidelijke regelgeving: in het schoolreglement werden de afspraken over alcohol- en druggebruik opgenomen en de leerlingen en de ouders werden hiervan op de hoogte gebracht. Het tweede schooljaar wil men ook een drugspecifiek preventieprogramma voor de leerlingen organiseren. Leraar X heeft informatie ontvangen over het programma 'Leefsleutels voor Jongeren' en speelt dit door naar de directrice. Zij vindt dat dit programma zeer goed beantwoordt aan de behoeften van de school. Het pakket bevat ook een opleiding voor de leerkrachten en is niet goedkoop. Daarom heeft de directrice een sponsordossier opgemaakt dat ze zal indienen bij de gemeente.

Scholengemeenschap D voert een actief preventiebeleid. Eén van de betrokken leerkrachten merkt in het tijdschrift 'Klasse voor leerkrachten' een artikeltje op over 'Lindestraat 14', een vormingspakket voor ouders over druggebruik. Het pakket spreekt hem aan en hij stelt voor om er een ouderavond mee te organiseren. Hij wil hiermee tegemoetkomen aan de signalen van verschillende leden die zich onzeker voelden bij het praten over drugs met hun kinderen. Hij vertelt dit idee aan zijn vrouw, die voorzitster is van de sociaal-culturele vereniging X. Zij toont onmiddellijk interesse, daar onlangs door een bestuurslid van X was geopperd om eens iets te organiseren voor de leden omtrent jongeren en middelengebruik. Uiteindelijk besluiten de scholengemeenschap en de sociaal-culturele vereniging om de handen in elkaar te slaan en een gezamenlijke ouderavond te organiseren.

School E start, in het kader van haar Drugbeleid Op School (DOS), een overleg met de eerstelijnshulpverlening uit de regio in verband met doorverwijzing en begeleiding van druggebruikende leerlingen en het hanteren van het beroepsgeheim. Verder wordt in dit overleg beslist om de diverse hulpverleningsinstanties uit te nodigen om zich te komen voorstellen aan de leerlingen, zodat ze weten tot wie ze zich kunnen wenden als er problemen, van welke aard dan ook, zijn.

School F heeft met enkele horecazaken in de omgeving van de school de afspraak gemaakt dat ze tijdens de middagpauze geen alcohol zullen schenken aan leerlingen.

BIJLAGEN

Hier vindt u een overzicht van de regionale preventiewerkers, verbonden aan de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG), en de provinciale verantwoordelijken. U kan er terecht met uw vragen over een lokaal alcohol- en drugbeleid, wat echter niet impliceert dat elke dienst even intens met het thema van deze brochure bezig is of kan zijn.

Regionale preventiewerkers verbonden aan de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)

Provincie West-Vlaanderen

- **Regio Oostende**
  Roos De Venter
  Sabine De Muynck
  Nele Van Nevel
  CGG Noord West-Vlaanderen
  Frère Orbanstraat 143
  8400 Oostende
  T 059 50 05 00 / 059 51 27 53
  F 059 51 12 56
  E-mail cgg.nwvl.preventie@easynet.be

- **Regio Roeselare**
  Francy De Smet
  Ilse Himpe
  Vicky Sevenhant
  CGG Largo
  J. Lagaelaan 21
  8800 Roeselare
  T 051 25 99 30
  F 051 25 99 39
  E-mail cgg.roeselare.preventie@skynet.be

Provincie Oost-Vlaanderen

- **Regio Gent**
  Marc Tack
  Elke Fontaine
  CGG Eclips
  CAT Preventiehuis
  Martelaarslaan 204a
  9000 Gent
  T 09 233 58 58
  F 09 233 29 82
  E-mail cat.preventiehuis@cggeclips.be

- **Regio Sint-Niklaas**
  Ilse Lemahieu
  Véronique Ingels
  CGG Waas en Dender
  Delta
  Klein Hulststraat 114
  9100 St.-Niklaas
  T 03 296 06 64
  F 03 296 06 64
  E-mail delta@ggz.be

Provincie Vlaams-Brabant

- **Regio Leuven**
  Martine Couvreur
  Gunter De Kinder
  Kathy Verspreet
  CGG Vlaams-Brabant Oost
  Vital Decosterstraat 86
  3000 Leuven
  T 016 32 97 00
  F 016 32 97 02
  E-mail cggvbo.preventie@pandora.be

- **Regio Brussel-Halle-Vilvoorde**
  Goedele Slots
  Joke Claessens
  CGGZ Brussel
  deelwerking Primavera
  de Smet de Naeyerlaan 470
  1090 Brussel
  T 02 478 90 90
  F 02 479 87 75
  E-mail preventie.primavera@cggz-brussel.be

Provincie Limburg

Carlo Baeten
Karin Borkelmans
Marjet Vanderstraeten
Ellen Gibney
Daniël Sikora
CAD-Limburg
Kuringersteenweg 34
3500 Hasselt
T 011 85 15 53
F 011 85 15 54
E-mail: preventie@cadlimburg.be

Provincie Antwerpen

- **Regio Mechelen**
  Peter Aertsen
  CGG-regio Mechelen
  Hanswijkstraat 48
  2800 Mechelen
  T 015 42 08 32
  F 015 42 05 05
  E-mail p_aertsen@hotmail.com

- **Regio Antwerpen**
  Wim Vanspringel
  Elke Van Bogaert
  VAGGA
  Altox
  Ketsstraat 17
  2018 Antwerpen
  T 03 235 21 74
  F 03 235 37 96
  E-mail wim.vanspringel@vagga.be
  E-mail elke.vanbogaert@vagga.be

- **Regio Turnhout**
  Eric Nysmans
  Inge Truyens
  CGG Noorderkempen
  Smalvoortstraat 2
  2300 Turnhout
  T 014 41 09 67
  F 014 47 07 10
  E-mail cgg.noorderkempen@pandora.be

Een update van deze lijst is on line raadpleegbaar op:
www.vad.be/werkterreinen/preventie/partners/regio.html

Provinciale verantwoordelijken

Provincie Antwerpen

Bernard Bruggeman
Provincie Antwerpen-Welzijn
Boomgaardstraat 22 bus 100
2600 Antwerpen
T 03 240 56 45
F 03 240 61 62
E-mail bernard.bruggeman@welzijn.provant.be

Provincie Limburg

Wendy Vannitsen
2de dir.- 4de afdeling
coördinator middelengebruik
Universiteitslaan 1
3500 Hasselt
T 011 23 72 85
F 011 23 72 10
E-mail wvannitsen@limburg.be

Brussel

Like Van Damme
LOGO Brussel - VGC Dienst Welzijn en Gezondheid
Lombardstraat 41
1000 Brussel
T 02 548 05 97
F 02 548 05 92
E-mail like.van.damme@vgc.be

Provincie West-Vlaanderen

Piet François
Provinciehuis Boeverbos Dienst Welzijn
Koning Leopold III-laan 41
8200 Brugge
T 050 40 35 40
F 050 40 31 07
E-mail piet.francois@west-vlaanderen.be

Provincie Oost-Vlaanderen

Bert Mostien
Dienst Gezondheid - Provincie Oost-Vlaanderen
W.Wilsonplein 2
9000 Gent
T 09 267 75 49
F 09 267 75 99
E-mail bert.mostien@oost-vlaanderen.be

Provincie Vlaams-Brabant

Chris Caubergs
Directie welzijn en huisvesting
Provincieplein1
3010 Leuven
T 016 26 73 31
F 016 26 73 01
E-mail chris.caubergs@vl-brabant.be

Een update van deze lijst is on line raadpleegbaar op:
www.vad.be/werkterreinen/preventie/partners/provincie.html

Reeks publicaties

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: een globale kijk

Wat? Een visietekst over een lokaal alcohol- en drugbeleid als kader voor het vormgeven van je beleid.

Voor wie? Voor voortrekkers en partners van een lokaal alcohol- en drugoverleg, maar ook voor elke geïnteresseerde praktijkwerker.

Een lokaal alcohol- en drugoverleg: van schakels tot ketting

Wat? Een draaiboek om een lokaal alcohol- en drugoverleg in de praktijk vorm te geven, in kaart te brengen en verder te ontwikkelen.

Voor wie? Voor lokale sleutelfiguren.

Naar minder hinder. Draaiboek drugoverlast

Wat? Info over de aanpak van drugoverlast in wijk of buurt.

Voor wie? Voor burgemeester, schepenen, buurtwerkers en preventiewerkers.

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: op elk vlak de juiste aanpak

Wat? Sectorbrochures die je een zicht geven op de mogelijkheden om in en tussen sectoren rond alcohol en drugs te werken.

Voor wie?

Onderwijs

Voor leerkrachten, schooldirecties, Centra voor Leerlingenbegeleiding en voor trekkers en partners van een lokaal alcohol- en drugoverleg.

Werk

Voor iedereen die in een organisatie bevoegd is om een alcohol- en drugbeleid voor het eigen personeel vorm te geven, en voor trekkers en partners van een lokaal alcohol- en drugoverleg.

Jeugdwerk

Voor jeugdwerkers (verantwoordelijken van jeugdhuizen, leiders van jeugdbewegingen, monitoren van kampen...) en voor trekkers en partners van een lokaal alcohol- en drugoverleg.

Sport

Voor sportfunctionarissen, bestuursleden van sportverenigingen, sporttrainers en -monitoren, en voor trekkers en partners van een lokaal alcohol- en drugoverleg.

Uitgaansleven

Voor uitbaters en personeel van cafés, bars, discotheken en voor organisatoren van fuiven, festivals, alsook voor trekkers en partners van een lokaal alcohol- en drugoverleg.

Welzijnssector

Voor medewerkers uit Centra voor Algemeen Welzijnswerk, OCMW, voorzieningen en Comités Bijzondere Jeugdzorg, buurt- en opbouwwerkers, straathoekwerkers en trekkers en partners van een lokaal alcohol- en drugoverleg.

Sociaal-cultureel werk

Voor educatieve medewerkers en lesgevers in sociaal-culturele verenigingen en voor trekkers en partners van een lokaal alcohol- en drugoverleg.

Politie

Voor de lokale politie en voor trekkers en partners van een lokaal alcohol- en drugoverleg.

Gezondheidssector

Voor huisartsen en apothekers (die op lokaal vlak de belangrijkste partners zijn) en voor de in de afhankelijkheidsproblematiek gespecialiseerde hulpverleners, alsook voor trekkers en partners van een lokaal alcohol- en drugoverleg.

Gemeente

Voor burgemeesters, schepenen, geïnteresseerde gemeentelijke mandatarissen en ambtenaren die werk willen maken van een lokaal alcohol- en drugbeleid. Deze brochure geeft aan waarom het voor de gemeente interessant is om hierin een taak op te nemen en wat haar mogelijkheden zijn.

Een lokaal alcohol- en drugbeleid: cahiers

Wat? Een uitdieping van één thema uit een lokaal alcohol- en drugbeleid.

Cahier gokken

Een aanzet om in een gemeente of stad constructief rond gokken te werken.

Cahier evaluatie

Info over hoe je binnen een lokaal alcohol- en drugbeleid aandacht kan besteden aan evaluatie.

Voor meer informatie en bestellingen:
T 02 423 03 33
www.vad.be/documentatie

Verantwoordelijke uitgever: Stan Ansoms, VAD, E. Tollenaerestraat 15, 1020 Brussel